

Verlag

Groningergesprekken: Groningen 2050 – ruimte voor economie

Datum:	Dinsdag 9 september 2025
Tijd:	19.30-21.30 uur
Locatie:	Niemeyer, Paterswoldseweg 43, Groningen
Dagvoorzitter:	Marijke Roskam
Sprekers:	Marijke Roskam (Dagvoorzitter) , Herman de Jong & Peter Groote (RUG), Wiro Niessen (UMCG & RUG), Koen Atema (Niemeyer/Campus Groningen), Guy Weizman (Club Guy & Roni) , Paul Grimmus (Suikerbiedt), Michiel van Driessche (Stadsbouwmeester)

Opening

Marijke Roskam opende deel 2 van de Groninger Gesprekken, met ruim 120 deelnemers. In de eerste sessie stond het sociale weefsel centraal; daaruit bleek de wens om meer samen te leven en de stad in te richten voor ontmoeting. Deze avond draaide om de economie: wat zien we nu, wat verwachten we en wat willen we terugzien in de omgevingsvisie?

Wethouder Carine Bloemhoff benadrukte dat inwoners, bedrijfsleven, kennisinstellingen en wetenschappers worden uitgenodigd om mee te denken. Na The Next City uit 2018 werkt de gemeente nu aan een nieuwe omgevingsvisie. Ze vroeg de aanwezigen ideeën te delen over de grote transitie: energie, digitalisering en gezondheid. Daarbij na te denken over de toekomst van binnenstad, wijken en dorpen, over goed werk en over de herkenbaarheid van de Groningse economie.

Historie van de economie in Groningen - Herman de Jong & Peter Groote (RUG)

Je weet pas waar je naartoe gaat als je weet waar je vandaan komt.

Vroeger draaide Groningen om suiker, tabak en koffie. Voedingsindustrie en drukkerijen boden werk, maar de stad werd geen Eindhoven of Enschede. De kracht lag in diensten: overheid, handel en later kantoren. Zo groeide Groningen uit tot derde handelsstad van Nederland en centrum van het noorden.

Nu zijn UMCG, onderwijs en overheid de grootste werkgevers. Groningen ontwikkelde zich tot kennis- en innovatiestad met sterke digitale infrastructuur, maar bleef verbonden met het ommeland. De binnenstad bruist door universiteit, zorg en evenementen. Studenten maken de stad jong en dynamisch, maar zorgen ook voor veel eenpersoonshuishoudens en suburbanisatie. Zo ontstond een metropolitane regio waar stad en ommeland samen één woon- en werkgebied vormen.

Rondje uit de zaal

Op de vraag wat Groningen tot metropool maakt, antwoordden de sprekers dat dit niet de omvang is, maar de voorzieningen en de uitstraling. Vanuit de bedrijvenvereniging Zuidoost werd gewezen op het belang van de maakindustrie: zonder vakmensen zoals timmerlieden en installateurs houdt alles op. De sprekers merkten op dat de dominante dienstensector het voor nieuwe maakbedrijven moeilijk maakt zich te vestigen, mede door relatief hoge lonen. Vanuit de wijkraad Grunobuurt kwam de zorg hoe mensen in vitale beroepen zoals zorg en onderwijs in de stad kunnen blijven wonen. Het antwoord was dat er meer woningen nodig zijn, al zal dat waarschijnlijk nog niet genoeg zijn.

Slido

Deelnemers pleitten voor een diverse en duurzame economie, met ruimte voor start-ups, ambachten en creatieve sectoren, én voor versterking van UMCG en universiteit. Ook vroegen zij aandacht voor leefbare en groene wijken met voorzieningen en voor een vrijetijdseconomie met internationale uitstraling.

Wiro Niessen – Raad van Bestuur (UMCG & Decaan aan de RUG)

Groningen als magneet voor meer gezonde jaren

Healthy Ageing is al jaren een speerpunt van het UMCG. Er wordt onderzocht waarom sommige mensen minder oud worden dan anderen en hoe die kennis kan bijdragen aan meer gezonde jaren – eerst in het Noorden, maar met bredere impact. Dit levert ook bedrijvigheid en verdienvermogen op en moet terugkomen in de omgevingsvisie. Niessen pleit voor een open Healthy Ageing Campus: geen exclusieve UMCG-plek, maar een ontmoetingsplaats voor onderzoekers, ondernemers, beleidsmakers en inwoners. Een campus waar gezondheid, bewegen en open evenementen centraal staan, en de omgeving mensen stimuleert gezonder te leven. Groningen moet zo uitgroeien tot een lerend gezondheidssysteem, met datasets als Lifelines, waarin stad en regio fungeren als living lab voor positieve gezondheid.

Rondje uit de zaal

Op de vraag “Wat moet er zeker in de omgevingsvisie voor een goede leefkwaliteit en positieve gezondheid?” kwamen veel reacties.

Een inwoner benadrukte dat het vooral gaat om ruimte hebben en ruimte voelen, zonder dat de opgave te groot wordt gemaakt. Vanuit de bedrijvenvereniging Zuidoost werd gepleit voor wandelpaden, een koplopersbos en picknickplekken, zodat mensen meer gaan bewegen en duurzaam inzetbaar blijven in de economie. Een andere deelnemer gaf aan dat, ook al lijkt het simpel, preventie moeilijk is. Maar dat de omgeving daar een rol in kan spelen. Living labs moeten zichtbaar worden gemaakt en de stad moet zich beter voorbereiden op de afbouw van ouderenzorg en vergrijzing. Voorbeelden waren bredere wandelpaden, zodat ouderen zelfstandig met een rollator naar de supermarkt kunnen, en wijkcentra zoals Paddepoel met preventieve functies. Er werd gewaarschuwd dat digitaal winkelen de eenzaamheid kan vergroten en dat dit meegenomen moet worden in de inrichting van de stad. Ook mentale gezondheid kwam aan bod. Jongeren ontmoeten elkaar steeds minder fysiek; third places zijn daarom belangrijk. Horeca, vrije tijd en entertainment kunnen hierin een rol spelen. Daarnaast werd gevraagd om meer speel- en leefruimte voor kinderen, zodat zij van jongs af aan leren buiten te spelen.

Een inwoner uit het Hogeland stelde de vraag in hoeverre een campus altijd aan één locatie gebonden moet zijn. Innovaties zouden juist ook verspreid moeten worden naar het ommeland, met satellietlocaties en herkenbare plekken waar mensen kunnen zien en ervaren wat er ontwikkeld wordt. Vanuit een deelnemer werd benadrukt dat opleidingsniveau, inkomen en werk grote invloed hebben op gezondheid. Denk na over gezonde banen voor mensen met lagere inkomens en opleidingen. Vanuit de Vrienden van de Stad Groningen kwam de oproep om eenvoudige maatregelen zoals isolatie en vergroening in wijken als Selwerd mee te nemen, omdat dit direct bijdraagt aan gezondheid.

Slido

Via Slido werd gepleit voor meer groen en biodiversiteit, volkstuinen, veilige straten en betere fietspaden. Ook werden sportvoorzieningen, speelplekken, diverse woonvormen en samenwerking met kerken genoemd, evenals aandacht voor cultuur en de tienminutenstad.

Paul Grimmus – Directeur Suikerbiedt

Op het voormalige suikerfabrieksterrein vormt Suikerbiedt met bijna zestig ondernemers een “mini-maatschappij” waar kunst, cultuur en ontmoeting centraal staan. Grimmus benadrukte het belang van broedplaatsen als motoren voor experiment, innovatie en talentontwikkeling.

Omdat ze vaak tijdelijk zijn en onder druk staan van gentrificatie, pleitte hij voor *permanente tijdelijkheid*: structureel ruimte om te pionieren. Daarnaast wees hij op circulariteit: te veel wordt gesloopt terwijl hergebruik, biobased bouwen en inbreiden de voorkeur verdienen. Groen moet behouden blijven en cultuur kan helpen maatschappelijke problemen zichtbaar te maken en urgentie te vergroten.

Rondje uit de zaal

In de zaal werd benadrukt dat broedplaatsen inclusieve plekken moeten zijn. Ook mensen met een verstandelijke beperking moeten er hun talenten kunnen inzetten en ervaren dat ze van betekenis zijn. Vanuit Club Guy & Roni kwam het idee van een "ontmoetingseconomie": plekken waar mensen elkaar praktische vaardigheden leren en generaties samenkomen, bijvoorbeeld ouderen die jongeren lesgeven. Daarnaast werd gewezen op de waarde van de stad als plek waar mensen hun vrije tijd besteden en waar ontmoeting en leefkwaliteit samenkomen. Bij circulariteit klonk zorg over de nadruk op slopen. Stadsbouwmeester Ben van der Meer noemde het een weeffout dat slopen goedkoper is dan behouden. Vanuit de gemeenteraad werd gevraagd om consequenter beleid: optoppen waar dat kan, groen behouden tegen hittestress en bewoners duidelijkheid geven. Bedrijven wezen erop dat regelgeving circulaire initiatieven belemmert, bijvoorbeeld bij het hergebruik van afvalhout. Ook werd gepleit voor beter benutten van leegstand en multifunctionele gebouwen. Verder werd de link gelegd met gezondheid en milieu. Buiten sporten, recreëren en cultuur in een groene omgeving dragen bij aan welzijn. Wiro Niessen vulde aan dat de zorgsector zelf veel afval produceert en zo de planeet ongezonder maakt. Creatieve manieren om dit zichtbaar te maken kunnen helpen om sneller tot oplossingen te komen. Tot slot werd opgeroepen om jongeren nadrukkelijk te betrekken bij deze thema's en hen mee te laten denken en te doen.

Slido

Via Slido werd aanvullend gevraagd om meer laagdrempelige ontmoetingsplekken, zoals buurtcentra, volkstuinten en bruine kroegen, en om verbinding met mbo-campussen die praktijk en innovatie koppelen aan de stad. Voor circulariteit kwam er een brede oproep om de compacte stad te behouden, het ommeland te beschermen en meer groen, biodiversiteit en recreatief water in en rond de stad te realiseren. Ook werd gepleit voor betaalbare woningen, beter openbaar vervoer, minder auto's en betere fietsinfrastructuur. Circulair bouwen werd genoemd als norm, met flexibele gebouwen die van functie kunnen wisselen, en er was steun voor meer ruimte voor burgerinitiatieven en kleine ondernemers. Tot slot vroegen deelnemers aandacht voor diversiteit en representatie in besluitvorming, bijvoorbeeld door meer vrouwen en jongeren een plek op het podium te geven.

Guy Weizman – Artistiek directeur NITE/Club Guy & Roni

Kunst en cultuur brengen de stad tot leven. Dans, tekst en toneel maken ontmoetingen mogelijk en geven vorm aan sfeer en leefbaarheid. Guy wees op plekken als de Kunstwerf, waar lege ruimtes veranderen in ontmoetingsplekken. Zulke initiatieven tonen hoe openbare ruimte kan fungeren als podium voor laagdrempelige verbinding.

De dancebreak met Rik Niejenhuis liet dit zien: plezier en verbondenheid gaven mensen letterlijk een reden om in Groningen te wonen. Volgens Guy moet Groningen daarin zijn eigen koers varen: niet de Randstad kopiëren, maar gebruikmaken van de ruimte en moed om sneller nieuwe ideeën te testen. Digitalisering en AI ziet hij niet als bedreiging, maar als inspiratiebron. In combinatie met kunst kunnen ze juist meer verbinding scheppen, mits gebruikt om mensen actief te betrekken en te ontmoeten.

Koen Atema – Niemeyer/Campus Groningen

Koen Atema benadrukte dat technologie en kunst samen kunnen optrekken. AI en digitalisering raken niet alleen de "AI-fabriek", maar verweven zich met ons dagelijks leven, werk en cultuur. Hij ziet de Niemeyerfabriek als een plek die teruggegeven kan worden aan de stad: een open ruimte voor ontmoeting, experiment en verbeelding. Het gaat daarbij niet

alleen om economische innovatie, maar ook om de kwaliteit van werk en leven. Tijdelijke experimenten bieden volgens hem ruimte om te ontdekken en bij te sturen. Digitalisering raakt iedereen, van zorgmedewerker tot ambachtsman, en vraagt om plekken waar we samen nadenken over de digitale toekomst. Ontwerp speelt daarbij een sleutelrol: de omgeving moet uitnodigen tot gesprek en samenwerking in plaats van vervreemding.

Rondje uit de zaal

In de zaal werd gepleit voor meer water in de stad, betere verbindingen met omliggende gemeenten en aandacht voor energievoorziening en alternatieven naast zon en wind. Ook toegankelijkheid voor mindervaliden kwam aan bod. Er klonk zorg dat vooral gelijkgestemden aanwezig waren: ouderen, bewoners van buitendorpen of armere wijken werden gemist. Ontwerp en broedplaatsen moeten ontmoeting mogelijk maken en bubbels doorbreken. Ondernemers wezen op woningnood en het ontbreken van kansen voor mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt. Anderen vroegen om bewoners te helpen hun tuinen te vergroenen en om keuzes te maken over wat we niet meer doen, zoals meer asfalt en parkeerplaatsen.

Slido

Via Slido vroegen deelnemers om kleinschalige initiatieven in buurten, laagdrempelige plekken als opstap naar werk, en betere samenwerking met scholen en instellingen. Diversiteit en inclusie werden vaak genoemd, evenals een Stadjespas die inzet voor de stad beloont. Er klonk steun voor broedplaatsen verspreid over de stad, meer publieke ruimtes, betaalbare plekken voor kunst en cultuur, en techniek-speelplekken voor kinderen. Talentontwikkeling moet meer maatwerk zijn, met ruimte voor experiment en zichtbaarheid van lokale cultuur.

Panel

In het panel zei Atema dat technologie altijd met gedrag en ontmoeting verbonden moet zijn: tijd nemen om elkaar in de ogen te kijken. Guy Weizman wees er nog op dat eenzaamheid en de noodzaak om ook lager opgeleiden te betrekken. Paul Grimmius gebruikte het beeld van een bos dat pioniers nodig heeft. Wiro Niessen benadrukte dat Groningen uniek is in zijn compacte schaal, waar MBO, HBO en universiteit samenwerken en de regio wereldwijd impact kan maken.

Michiel van Driessche (Stadsbouwmeester)

Als middel het gezonde leefklimaat in plaats van het doel.

Michiel benadrukt in dat verbinden de kern is voor de toekomst van Groningen. Korte lijnen zorgen voor innovatie, en open campussen en broedplaatsen kunnen de stad vooruit trekken. Zulke plekken vormen schakels tussen cultuur, kennis en economie en moeten bewust ruimte krijgen, met "permanente tijdelijkheid" als basis voor nieuw talent. Belangrijk is ook daarbij ook het ommeland te betrekken. Groningen moet zich ontwikkelen als een gezonde stad, niet enkel een zorgstad. Waar welzijn, leefkwaliteit en ontmoeting centraal staan. De agenda moet ruimte bieden voor uiteenlopende behoeften, gedragen door kunst, cultuur én economie.

Afsluiting – Carine Bloemhoff & Rik van Nijenhuis

Carine wees erop dat in *The Next City* de inrichting van werk onderbelicht is gebleven. Er moet nadrukkelijker worden nagedacht over hoe iedereen op een eerlijke manier zijn brood kan verdienen. Daarbij is het belangrijk te spreken over *praktisch geschoolden* en niet over "laagopgeleid", om hun waarde te erkennen in de economie en de samenleving.

Rik sloot af met een pleidooi voor wederkerigheid. Economische ontwikkeling moet bijdragen aan een betere leefomgeving: minder druk op de huizenmarkt, meer groen en een leuker, menselijker dagelijks leven. De overheid moet daarbij duidelijke richting geven en zorgen dat de lasten van verandering niet bij bewoners zelf worden afgewenteld.